

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 13 stron (zadania 1- 26).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu PRAWDA-FAŁSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIĄ

--	--	--	--

Etap: szkolny

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	1	3	1	1	1	2	3	1	3	3	3	2	2	4	1	1	1	1	3	4	1	2	1	13	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																											

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Janusz Czapiński¹

SZCZĘŚLIWYM CHCE SIĘ BARDZIEJ

1. W wielu badaniach dociekano źródeł szczęścia. Pomijano zaś pytanie o jego funkcje. Szczęście traktowano zazwyczaj jako przystanek końcowy naszych dążeń lub barometr powodzenia na drodze życia. Nie przejmowano się paradoksem, że oto na świecie pełnym zagrożeń, katastrof, okrucieństwa zła powszechną normą – a nie wyjątkiem – są optymizm, radość życia i poczucie szczęścia (odsetek ludzi szczęśliwych i zadowolonych ze swojego życia w większości krajów oscyluje między 60 a 80 proc.). Pozytywne stany umysłu nie są więc jedynie efektem doświadczeń. W jakiejś mierze to „złudzenia, które pozwalają żyć”. [...]

2. Przebywanie w towarzystwie osób pogodnych i wesołych sprawia nam większą przyjemność niż przebywanie wśród osób smutnych i zgorzkniałych. [...] Zależność między poczuciem szczęścia a relacjami może być dwustronna: dobre relacje z ludźmi mogą sprzyjać szczęściu, zwłaszcza w biedzie [...], a szczęśliwi potrafią lepiej układać sobie stosunki z innymi.

3. [...] Najwięcej dowodów korzystnego wpływu pozytywnych emocji, optymizmu i szczęścia zebrano w odniesieniu do zdrowia i ryzyka śmierci. Większość badań potwierdza silną zależność między dobrostanem psychicznym a subiektywną oceną stanu zdrowia. Również obiektywne wskaźniki zdrowia korelują z dobrostanem psychicznym. Pesyściom nieco częściej niż optymistom zdarzają się wizyty u lekarza, zwolnienia chorobowe i pobyty w szpitalu. Badania sugerują, że dobrostan psychiczny może mieć wpływ nawet na długość życia.[...]

4. Rację mieli starożytni Grecy, twierdząc, że *mens sana in corpore sano*². Ale wydaje się, że to nie zdrowe ciało uzdrawia ducha, lecz duch uzdrawia ciało. W jaki sposób dobrostan psychiczny wpływa na zdrowie fizyczne i długowieczność? Jedną z hipotez związana jest z nową dziedziną nauki – psychoneuroimmunologią. Dobrostan może wpływać na odporność organizmu, a tym samym na ryzyko zachorowania, poprzez bezpośrednie oddziaływanie umysłu na system immunologiczny, czyli „mózg ciała”. A jeśli choroba się pojawi, ten sam mechanizm może osłabiać lub nasilać jej objawy, przyspieszać albo opóźniać zdrowienie.

5. Ogniwem pośredniczącym między poczuciem szczęścia a zdrowiem mogą być też zachowania prozdrowotne i profilaktyczne. Optymiści wykazują większą wiarę w kontrolowanie stanu własnego zdrowia, a przy tym nie unikają i nie bagatelizują informacji o możliwych zagrożeniach zdrowotnych. [...]

6. Nie bez znaczenia dla naszego zdrowia jest też zapewne droga emocjonalna. Pozytywne emocje i optymizm sprzyjają skuteczniejszej samokontroli nastrojów i dzięki temu mogą obniżać chroniczne stany napięcia i zapobiegać zaburzeniom związanym z nadciśnieniem krwi. [...]

7. Szczęście sprzyjać może wyższymi zarobkami, ponieważ wpływa na produktywność i na opinie przełożonych. [...] Okazało się, że ludzie szczęśliwsi byli lepiej oceniani przez swoich szefów i więcej zarabiali. [...] Szczęśliwsi mieli dużo większe szanse niż mniej szczęśliwi, by zdobyć interesującą i dobrze płatną pracę. [...] Poprawa nastroju sprzyja wyborowi bardziej ambitnych zadań, lepszemu ich wykonaniu i większej wytrwałości w pokonywaniu problemów.

8. [...] Szczęśliwym wiedzie się lepiej dlatego właśnie, że są szczęśliwi. Lepiej układają się im relacje z ludźmi, są zdrowsi, mają szansę, by dłużej żyć, więcej zarabiać i realizować się zawodowo. Szczęście popłaca we wszystkich obszarach życia. Jest samospełniającą się przepowiednią. [...] Komputer czy tokarkę można zmusić do pracy, podłączając je do prądu. Człowiek nie ma zewnętrznego zasilania – albo mu się chce, albo nie chce. Szczęśliwym chce się bardziej. Oni także więcej mogą, ponieważ szerzej patrzą, mądrzej myślą i mają lepszy kontakt ze swoim ciałem.

Na podstawie: Janusz Czapiński, *Szczęśliwym chce się bardziej*. <http://www.charaktery.eu/artykuly/> [Dostęp: 14.09.2016]

¹ Janusz Czapiński – profesor Uniwersytetu Warszawskiego, psycholog

² *mens sana in corpore sano* (łac.) – w zdrowym ciele zdrowy duch

Zadanie 1. (0-1)

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiedniej rubryce literę „I”, jeśli zdanie zawiera informację lub literę „O”, jeśli zdanie jest opinią.

1.	Słowa <i>mens sana in corpore sano</i> oznaczają „w zdrowym ciele zdrowy duch”.	
2.	Nie bez znaczenia dla naszego zdrowia jest też zapewne droga emocjonalna.	
3.	Rację mieli starożytni Grecy, twierdząc, że <i>mens sana in corpore sano</i> .	
4.	Dobre relacje z ludźmi mogą sprzyjać szczęściu.	
5.	W wielu badaniach dociekano źródeł szczęścia.	

Zadanie 2. (0-1)

Na podstawie akapitu 4. przedstaw przedmiot zainteresowania psychoneuroimmunologii.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0-1)

Na podstawie artykułu sformułuj pięć korzyści płynących z osiągnięcia dobrostanu psychicznego.

1. korzyść -
2. korzyść -
3. korzyść -
4. korzyść -
5. korzyść -

Teksty do zadań 4 - 6.

Maria Pawlikowska- Jasnorzewska

MIŁOŚĆ

Nie widziałam cię już od miesiąca.
I nic. Jestem może bledsza,
trochę śpiąca, trochę bardziej milcząca,
lecz widać można żyć bez powietrza.

FOTOGRAFIA

Gdy się miało szczęście, które się nie trafia:
czyjeś ciało i ziemię całą,
a zostanie tylko fotografia,
to – to jest bardzo mało...

RÓŻA

W tym parku pobladłym bez śmiechu i gości
przy róży rozkwitłej stoję.
Otośmy jedynymi świadkami piękności –
ja jej, a ona mojej.

NIKE

Ty jesteś jak paryska Nike z Samotraki¹,
o miłości nieuciszona!
Choć zabita, lecz biegniesz z zapalem jednakim
wyciągając odcięte ramiona...

Maria Pawlikowska- Jasnorzewska, *Pocałunki*.
[w:] *Wybór poezji*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1998.

¹Nike z Samotraki – przechowywana w Luwrze grecka rzeźba, wyobrażająca boginię zwycięstwa. Posąg pozbawiony jest głowy i rąk.

Zadanie 4. (0-3)

Uzasadnij, że w każdym z wierszy poetka ukazuje ważne prawdy o życiu uczuciowym bohaterki.

Miłość

Fotografia

Róża

Nike

Zadanie 5. (0-1)

Które zdanie zawiera prawdziwą informację na temat przesłania wierszy?

- A. Wiersze wyrażają brak wiary w miłość.
- B. Wiersze mówią o tragicznej klęsce miłości.
- C. Wiersze podkreślają wieczne dążenie do miłości.
- D. Wiersze ukazują zwycięstwo rozumu nad uczuciem.

Zadanie 6. (0-1)

Określ prawdziwość zdań dotyczących budowy wierszy Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	W utworze „Fotografia” występują rymy przeplatane, niedokładne, męskie.	P	F
2.	W „Miłości” tylko w pierwszym i drugim wersie występują epitety.	P	F
3.	Wiersz „Nike” ma charakter apostrofy.	P	F
4.	W wierszu „Róża” nie ma przerzutni.	P	F

Zadanie 7. (0-1)

Na podstawie znajomości całego tomu poetyckiego *Pocałunki* oceń poprawność stwierdzeń dotyczących miniatury poetyckiej. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1.	Porusza tematykę związaną tylko z uczuciami.
2.	Jest to krótki utwór wierszem lub prozą.
3.	Często kończy się zaskakującą pointą.
4.	Cechuje ją zwięzłość w użyciu słów.

- A. Tylko stwierdzenia 1. i 2. są poprawne.
- B. Tylko stwierdzenia 2. i 3. są poprawne.
- C. Tylko stwierdzenia 1. i 4. są poprawne.
- D. Tylko stwierdzenia 3. i 4. są poprawne.

Zadania 8 – 11 dotyczą dramatu Aleksandra Fredry, ŚLUBY PANIENSKIE.

<i>Fragment 1.</i>	<i>Fragment 2.</i>
<p>ANIELA <i>sama, chodzi zamyślona, potem siada, opierając głowę na rękę</i> Dziwnie — i dziwnie! Brzmią mi jeszcze uszy Słowami, dotąd nieznanymi duszy. Jak on ją kocha! - i pewnie nie zwodzi: Wszystko, co powie, wzrok jasny dowodzi. On z nią szczęśliwy, ona z nim szczęśliwa - I na czymże im, na czym jeszcze zbywa?... Jednego słowa do szczęścia im trzeba. A do jakiego, do jakiego! - nieba! Ufają sobie, kochają się szczerze... Jestem szczęśliwsza, że w miłość nie wierzę? Jednak ta miłość jest, trwa, dowiedziona... O, Boże! serca nie czuję śród łona...</p>	<p>ALBIN Nie zmienię mych uczuć. GUSTAW No, to udawaj, żeś je zgasił w sobie. ALBIN Nie mogę. GUSTAW Wreszcie, że kochasz nie tyle. ALBIN Udawać? GUSTAW <i>prosząc</i> Trochę. ALBIN <i>po krótkim milczeniu</i> Nie ufam mej sile. GUSTAW <i>na stronie</i> A bógdajżeś pękł! <i>do Albina</i> No, to milcz. ALBIN Jak długo? GUSTAW Dzień jeden. [...] ALBIN A gdy nareszcie, jak ty każesz, zrobię, Gdy pozna Klara, że Albin nie wzdycha... GUSTAW <i>zniecierpliwiony</i> Wtedy Albina ożenię, ożenię...</p>

Aleksander Fredro, *Śluby panienske*. PIW, Warszawa 1987.

Zadanie 8. (0-2)

W jakich formach (charakterystycznych dla dramatu) wypowiadają się bohaterowie w podanych fragmentach *Ślubów panienskich*? Nazwij je, a następnie podaj po dwie funkcje każdej z nich.

a) fragment 1.

forma -

1. funkcja -

2. funkcja -

b) fragment 2.

forma -

1. funkcja -

2. funkcja -

Zadanie 9. (0-3)

Dokończ podane zdania ilustrujące intrygę miłosną przedstawioną w *Ślubach panińskich*, wpisując odpowiednie pomysły Gustawa.

- A. Gustaw zwierza się Anieli z
- B. Gustaw namawia Radosta do
- C. Gustaw okłamuje Radosta, że
- D. Gustaw prosi Jana o
- E. Gustaw przekonuje Albina, aby
- F. Gustaw błaga Anielę o pomoc w napisaniu

Zadanie 10. (0-1)

Bohaterowie dramatu Aleksandra Fredry się zmieniają. Przyporządkuj cechy (A, B, C lub D) do postaci (1, 2, 3), a następnie dobierz określenia nazywające zmianę zachodzącą w postępowaniu bohatera (I, II, III lub IV).

bohater	cecha	zachodząca zmiana
1. Gustaw	A. uległość	I. pokora
2. Klara	B. beztroska	II. zaangażowanie
3. Albin	C. żywiołowość	III. zuchwałość
	D. skromność	IV. odwaga

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1CI, 2BII, 3DIV
 B. 1DIII, 2CIV, 3AII
 C. 1BII, 2CI, 3AIV
 D. 1BIV, 2DII, 3AIII

Zadanie 11. (0-3)

Na podstawie znajomości utworu rozpoznaj bohaterów wypowiadających zacytowane kwestie. Napisz, w jakiej sytuacji je wygłosili.

	cytat	kto mówi	opis sytuacji
A.	<i>Nie wszystko straszne, co czasem zastrasza; Mają wady mężczyźni, ma także płeć nasza. Zatem szalę rozsądku ta strona przeważa, Co swoje błędy karci, a cudze pobłaża.</i>		
B.	<i>Na cóż mi mówisz, co ja wiem dokładnie; Znam dobrze mężczyzn, ten ród krokodyli, Co się tak czai, tak układa snadnie, By zyskać ufność i zdradzić po chwili. Lecz że źli oni – mamyż być takimi?</i>		

C.	<i>Zapał - jest zapał - ja wiem, co objawia... I powiem, powiem, sto razy powtórzę: Iż moja dusza znieść mężczyzn nie może! Nienawidzić ich - moje przedsięwzięcie; Dwakroć przysięgam i dochowam święcie!</i>		
-----------	--	--	--

Zadania 12 – 16 dotyczą powieści Małgorzaty Musierowicz, BRULION BEBE B.

Fragment 1.

- [...] Albo. Mniej bombków, więcej gołąbków. I co? I wszystkim za to obniżono sprawowanie. Wszyscy, nawet Bebe, wybuchnęli śmiechem.
- Najlepiej było na pierwszego maja – rechotał Dambo. – Ale posunąłem się za daleko i wylali mnie.
- Kozio poderwał się na równe nogi, sztywny z wrażenia. Doznał napadu poetyckiej fantazji.
- Mniej karabinów, więcej witaminów! – wrzasnął triumfalnie.
- Mniej zbrojeń, więcej upojeń – wykrztusiła Aniela i usiadła na podłodze, trzymając się za brzuch.

Fragment 2.

- Bynajmniej – rzekł Kozio. – Ale nie będziemy płakać nad rozlanym mlekiem, gdy róże płoną. Dobranoc. Pozwól, że pantofle Józefiny zabiorę do siebie i schowam. Żeby się nie kurzyły. Przez te trzy miesiące.

Fragment 3.

- Zabolało mnie – zabolalo Pieroga – że niestety parę osób spośród was, prawda, przykładało pośrednio rękę do tej brudnej sprawy. Oczekuję, że wszyscy, jak jeden mąż, potępicie ten nieprzyjemny incydent, który naraża na szwank dobre imię naszej szkoły, szkoły, która wszak jest naszym wspólnym domem, nieprawda. – Tu Pieróg bez specjalnego związku z tematem huknął pięścią w stół i zaakcentował w ten sposób swą moralną przewagę.

Małgorzata Musierowicz, *Brulion Bebe B.* Nasza Księgarnia, Warszawa 1990.

Zadanie 12. (0-3)

Na podstawie podanych fragmentów powieści nazwij trzy różne sposoby osiągnięcia komizmu słownego.

- a) sposób w 1. fragmencie -
-
- b) sposób w 2. fragmencie -
-
- c) sposób w 3. fragmencie -
-

Zadanie 13. (0-3)

W jaki sposób ujawnia się dobroć u podanych w tabeli bohaterów powieści?

postać	krótki opis wydarzenia, w którym ujawnia się dobroć bohatera
Bernard	

Aniela	
Dmuchałowiec	

Zadanie 14. (0-2)

Kto i co wpisuje do tytułowego brulionu? Wymień cztery przykłady.

	Autor wpisu	Rodzaj wpisu
1.		
2.		
3.		
4.		

Zadanie 15. (0-2)

Na podstawie utworu *Brulion Bebe B.* podaj trzy zjawiska życia codziennego charakterystyczne dla czasów, w których toczy się akcja powieści (lata 80. XX wieku).

1.
2.
3.

Zadanie 16. (0-4)

W imieniu Bernarda Żeromskiego napisz zaproszenie na happening „Obalcie mury”. Wykorzystując informacje z powieści, podaj trzy atrakcje, których celem było zachęcenie uczestników do udziału w tym wydarzeniu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Teksty do zadań 17 - 19.

Agnieszka Osiecka
POLSKA MADONNO

Madonno, polska madonno,
 panno z dzieckiem,
 mów,
 jak ty sobie radzisz nocą
 wśród złych snów.
 Madonno, polska madonno,
 skąd masz pieniądze na czynsz,
 czy cię nie przeraża pająk albo mysz?

Damy ci kwiatek na święto kobiet,
 czapkę na bakier
 i Polski obie.
 Damy ci wódki, bilet na kino,
 kace i smutki,
 dwóje na szynach,
 damy przyrzeczeń starych tysiące,
 i niedorzecznie
 małe pieniądze,
 damy ci bełkot i stracha w polu,
 a dla małego miejsce w przedszkolu [...]

Sen cię otuli jak łaska boska,
 polska madonno, madonno polska.
 Sen ci daruje szminkę francuską,
 piersi okryje szkarłatną bluzką,
 sen cię uzbroi w nadzieję płonną [...]

Agnieszka Osiecka, *Polska madonno*. [w:] www.tekstowo.pl [Dostęp: 14.09.2016]

Zadanie 17. (0-1)

Na podstawie całego wiersza wyjaśnij, na czym polega kontrast między życiem a snem bohaterki.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0-1)

W sformułowaniu „sen cię otuli jak łaska boska” nie ma

- A. epitetu.
- B. porównania.
- C. oksymoronu.
- D. personifikacji.

Zadanie 19. (0-1)

Wypowiedzenie „Damy ci kwiatek na święto kobiet, czapkę na bakier i Polski obie” jest

- A. równoważnikiem zdania.
- B. zdaniem rozkazującym z orzeczeniem imiennym.
- C. zdaniem złożonym z orzeczeniami czasownikowymi.
- D. zdaniem oznajmującym z orzeczeniem czasownikowym.

Zadanie 20. (0-1)

Oceń, które zdania są fałszywe. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	W pochodzącym od słów <i>sam</i> oraz <i>chodzić</i> wyrazie <i>samochód</i> zachodzą dwie oboczności.	F
2.	Wyraz pochodny <i>widzimisię</i> został utworzony od trzech wyrazów podstawowych.	F
3.	W wyrazie złożonym <i>siedmiolatek</i> jest jeden formant.	F
4.	W wyrazie <i>wiarygodny</i> formantem jest cząstka <i>wiary-</i> .	F

Zadanie 21. (0-3)**Objaśnij znaczenie podanych związków frazeologicznych.**a) oczekiwać z bijącym sercem
.....b) stara miłość nie rdzewieje
.....c) świecić za kogoś oczami
.....d) mieć skrzydła u ramion
.....e) wylewać krokodyle łzy
.....**Zadanie 22. (0-4)****Do zdań opisujących osobliwości w odmianie rzeczowników dobierz z ramki odpowiadające im przykłady. Wykorzystaj wszystkie wyrazy.**

Osobliwość w odmianie rzeczownika	Przykłady
1. Całkowita zmiana tematu w liczbie mnogiej	
2. Dwa wzorce odmiany w liczbie mnogiej	
3. Brak odmiany w liczbie pojedynczej	
4. Brak liczby pojedynczej	
5. Brak liczby mnogiej	
6. Nieodmienny	

boa, perfumy, szlachta, rok, salami, skrzypce, cierpliwość, akwarium, oko, muzeum, ucho, człowiek

Zadanie 23. (0-1)**W jakiej kolejności w zdaniu „Każdego roku na Wielkanoc babcia zaprasza znajomego listonosza do wspólnego zjedzenia żurku śląskiego” występują wyrazy złożone?**

- A. Zestawienie, zrost, złożenie.
 B. Zrost, zestawienie, złożenie.
 C. Złożenie, zrost, zestawienie.
 D. Zrost, złożenie, zestawienie.

Zadanie 24. (0-2)**W podanych zdaniach wpisz znak „X” w kratkę obok prawidłowego zapisu. Wyjaśnij zasady pisowni.**

A. Aby zobaczyć kuter torpedowy ORP „Odważny”, musimy pojechać do Skarżyska Kamiennej. do Skarżyska – Kamiennej.

.....

.....

B. Według czasopism młodzieżowych najmodniejszym kolorem lakieru do paznokci jest obecnie perłowszary. perłowo – szary.

.....

.....

Zadanie 25. (0-1)

Wskaż szereg wyrazów ułożonych alfabetycznie.

- A. Ćwiczenie, ćwiczeniowy, ćwiczonko, ćwiczebny.
- B. Egzotyizm, egzotyka, egzotycznie, egzotyczny.
- C. Aktor, aktoreczka, aktorstwo, aktorzyna.
- D. Węzlasty, węzłowato, węzełek, węzeł.

Zadanie 26. (0-13)

W życiu bowiem istnieją rzeczy, o które warto walczyć do samego końca. (Paulo Coelho)

Napisz charakterystykę postaci literackiej, której postępowanie ukazuje trafność słów pisarza.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

